



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5729/2021
03.11.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Гордане Комненић, Бранка Станића и Татјане Матковић Стефановић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., коју заступа пуномоћник Катарина Шелмић Уњић, адвокат из ..., против тужене Комерцијалне банке АД Београд, коју заступа пуномоћник Немања Алексић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости уговорне одредбе и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Крушевцу Гж 1513/20 од 20.05.2021. године, у седници одржаној 03.11.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Крушевцу Гж 1513/20 од 20.05.2021. године, као изузето дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Крушевцу Гж 1513/20 од 20.05.2021. године и пресуда Основног суда у Крушевцу П 2365/19 од 04.08.2020. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужилца тражила да се утврди да је ништава и да не производи правно дејство одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ... од 25.01.2018. године, закљученог између тужиље и тужене банке која гласи: „Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора“ и тужена обавезе да тужилци исплати износ од 4.200,00 динара са законском затезном каматом почев од 25.01.2018. године до исплате, као и захтев тужиље за накнаду трошкова поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужилца да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 65.500,00 динара у року од 15 дана од дана пријема отправка ове пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крушевцу П 2365/19 од 04.08.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је приговор месне ненадлежности Основног суда у Крушевцу. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиље и утврђено да је ништава одредба члана 6. став 1. Уговора о динарском кредиту за рефинансирање број ... од 25.01.2018. године, закљученог између тужиље и тужене банке која гласи: „Корисник кредита се обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања

кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00% од износа реализованог кредита из члана 1. овог уговора“. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати износ од 4.200,00 динара са законском затезном каматом од 25.01.2018. године до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 17.300,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Пресудом Вишег суда у Крушевцу Гж 1513/20 од 20.05.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је из наведених разлога одлучено као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужиља је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључила Уговор о динарском кредиту за рефинансирање бр. ... од 25.01.2018. године, којим је тужиљи одобрен кредит (у износу од 210.000,00 динара, са периодом враћања од 48 месеци). Одредбом члана 6. став 1. наведеног уговора тужиља се обавезала да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2,00 % од износа реализованог кредита из члана 1. уговора. Поред тога у ставу 2. предвиђено је да се корисник кредита обавезује на једнократне трошкове прибављања извештаја кредитног бироа пре пуштања кредита у коришћење у износу од 246,00 динара, а у ставу 3. да у случају неуредности у отплати кредита корисник кредита је сагласан да плати трошкове писаних опомена у износу од 100,00 динара фиксно и да потписом овог уговора овлашћује банку да задужи његов рачун за износ наведеног износа опомене. У обрасцу понуде за наведени кредит (образац 1б-основни подаци о кредиту) у члану 3.3 наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита и то једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно 4.200,00 динара, трошкови издавања менице у стварној вредности од 100,00 динара, трошкови извештаја кредитног бироа – фиксно у износу од 246,00 динара, а што је све такође наведено и у обавезним елементима уговора у

члану 3.5. Од тужиле је дана 25.01.2018. године наплаћен износ од 4.200,00 динара на име пуштања кредита и накнаде.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава у смислу члана 103. ЗОО, будући да тужилци, као кориснику није предочена уговорном одредбом нити у предуговорној фази структура трошкова, у чему се састоје и колико износе, да ли је предметна накнада ушла у обрачун ефективне каматне стопе, па је као таква неодређена и противна начелу савесности и поштења. Зато тужилци има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 210. и 214. ЗОО са законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених суда засновано је на погрешној примени материјалног права.

Према члану 103. став 1. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговор је ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима и то ако циљ повређеног правила и закон не упућују на нешто друго и на ништавост се по члану 109. пази по службеној дужности.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066. наведеног закона).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је предвиђена могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима и то Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“ број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“ беј 36/11 и 139/14) који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 25.01.2018. године.

Сходно томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је понуда банке садржала врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви – периоде у којима ће се мењати и начин измене, а што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника

финансијских услуга. Наведено обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање) и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуду), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“ број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом закључења предметног уговора о кредиту (образац 1Б-основни подаци о кредиту), у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и једнократна накнада за обраду захтева – фиксна 2% од износа кредита, односно 4.200,00 динара, што одговара садржини спорне уговорне одредбе којом се тужила обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита. Како је тужила, садржином наведене понуде у предуговорној фази (образац 1Б-основни подаци о кредиту), обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру нити стварне трошкове ове накнаде, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Наиме, исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредитног захтева и пуштање кредита у коришћење) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. ЗОО. Следом наведеног, у конкретном случају уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да по основу трошкова обраде кредитног захтева и пуштања кредита у коришћење плати банци једнократну накнаду у висини од 2% од износа реализованог кредита није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. Како предметна уговорна одредба није ништава, тужила неосновано потражује наплаћени новчани износ са законском затезном каматом на основу чланова 104. став 1. и 214. ЗОО.

На основу члана 416. став 1. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији па јој на основу чланова 153. став 1, 154, 163. став 2. и 165. став 2. ЗПП припадају трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова са

увећањем од 20% на име ПДВ, за састав једног образложеног поднеска (одговор на тужбу) од стране адвоката у износу од 7.200,00 динара и заступања на једном одржаном рочишту у износу од 9.000,00 динара према Адвокатској тарифи важећој у време пресуђења, за састав жалбе 14.400,00 динара, као и 21.600,00 динара за састав ревизије, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи. Трошак судске таксе признат је на име таксе за жалбу и другостепену одлуку у износу по 1.900,00 динара, ревизију 3.800,00 динара и ревизијску одлуку 5.700,00 динара, према Тарифном броју 1. Таксене тарифе Закона о судским таксама („Службени гласник РС“, бр. 28/94 ... 95/18) што све укупно чини износ од 65.500,00 динара.

Из наведених разлога, а на основу одредбе члана 165. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић